

Mizogýnia vo svete internetu

MUŽI,
KTORÍ
NENÁVIDIA
~~ŽENY~~

LAURA BATES

MUŽI,
KTORÍ
NENÁVIDIA
~~ŽENY~~

LAURA BATES

LAURA BATES
MUŽI, KTORÍ NENÁVIDIA ŽENY

Vydala GRADA Slovakia s.r.o. pod značkou Grada
Moskovská 29, 811 08 Bratislava 1
www.grada.sk
Tel.: +421 2 556 451 89
ako svoju 432. publikáciu.

Men who hate women, vydané vydavateľstvom *Simon & Schuster UK Ltd*, v roku 2020,
preložila do slovenčiny Marcela Kratkoczká.
Jazyková redakcia Anetta Letková
Grafická úprava a sadzba Zuzana Ondrovičová
Zodpovedný redaktor Tomáš Hájek

Copyright: © Laura Bates, 2020
Vydanie 1., 2026
Počet strán 384
Tlač Tisk Centrum, s.r.o.

Slovak edition © GRADA Slovakia s.r.o., 2026
Translation © Marcela Kratkoczká, 2026
Published by arrangement with Rachel Mills Literary Ltd

Upozornenie pre čitateľov a používateľov tejto knihy

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto tlačenej či elektronickej knihy nesmie byť reprodukováná a šírená v papierovej, elektronickej či inej podobe bez predchádzajúceho písomného súhlasu nakladateľa. Neoprávnené použitie tejto knihy bude trestne stíhané. Automatizovaná analýza textov alebo údajov v zmysle článku 4 smernice 2019/790/EÚ a použitia tejto knihy na tréningovanie AI sú bez súhlasu nositeľa práv zakázané.

ISBN 978-80-8305-348-9 (ePub)
ISBN 978-80-8305-347-2 (pdf)
ISBN 978-80-8305-346-5 (print)

*Pre Nicka, bez ktorého by nič z toho
nebolo možné*

Obsah

Úvod	9
1. Muži, ktorí nenávidia ženy	19
2. Muži, ktorí lovia ženy	73
3. Muži, ktorí sa vyhýbajú ženám	106
4. Muži, ktorí obviňujú ženy	127
5. Muži, ktorí prenasledujú ženy	156
6. Muži, ktorí ubližujú ženám	194
7. Muži, ktorí využívajú iných mužov	212
8. Muži, ktorí sa boja žien	254
9. Muži, ktorí nevedia, že nenávidia ženy	278
10. Muži, ktorí nenávidia mužov, ktorí nenávidia ženy	315
<i>Podakovanie</i>	361
<i>Poznámky</i>	365

Úvod

Predstavte si svet, v ktorom sú milióny žien znásilňované, bité, mrzačené, zneužívané alebo vraždené len pre jednoduchý fakt, že sú ženami. Predstavte si svet, v ktorom je nenávisť voči ženám aktívne podporovaná, s rozľahlými, cielene vybudovanými komunitami mužov zasvätenými jej podnecovaniu a rozpalovaniu tejto nenávisti. Predstavte si svet, v ktorom sa táto nenávisť plynulo prelína s rasistickým besnením: „kurvy“ obviňované z kontaminovania nadradených krvných línií, invazívni „divosi“, vyčarovaní z nenávisťou poháňaných predstáv, vykresľovaných ako rabovači dehumanizovanej komodity krehkých, bielych žien. Predstavte si svet, v ktorom sa tisíce mužov spájajú, zjednotení spoločným kódom jedovatej zloby, démonizujúc a zúrivo útočiac proti zlým, bezduchým, chamtivým ženám, plasticky plánujúc ich znásilnenie a zničenie v oslavovanom, bigotnom povstaní. Predstavte si svet, v ktorom niektorí muži skutočne realizujú takéto fantázie, zabíjajú ženy pri masových vraždách a zanechávajú po sebe manifesty vysvetľujúce ideológiu, ktorá ich priviedla k spáchaniu týchto teroristických činov. Predstavte si svet, v ktorom sú zraniteľní muži, stratení chlapci a zmätení, vystrašení tínedžeri vtiahnutí a stávajú sa korisťou takýchto komunit, ktoré sa živia ich strachom a tlačia ich smerom k nenávisti, násiliu a sebadeštrukcii.

Tento svet si však nemusíte iba predstavovať – už v ňom žijete. Možno ste o tom však nevedeli, pretože o tom neradi hovoríme.

Neradi riskujeme, že urazíme mužov. Je pre nás ťažké vnímať heterosexuálnych bielych mužov ako homogénnu skupinu, hoci pri iných

typoch ľudí nám to ide tak ľahko, pretože sme zvyknutí poskytovať takýmto mužom privilegium samostatných identít. Títo muži sú komplexní, hrdinskí, individuálni. Ich rozhodnutia a voľby vnímame ako výsledok osobitých a jedinečných okolností, pretože ich vidíme ako odlišné a jedinečné bytosti. O ženách nám neprekáža hovoriť ako o skupine a o násilí páchanom na nich ako o fenoméne alebo skôr jave, ktorý sa jednoducho stáva. Spravidla však nehovoríme o mužoch, ktorí páchajú násilie na ženách. Hovoríme, že žena bola znásilnená. Diskutujeme o počte žien, ktoré boli sexuálne napadnuté alebo zbité. Nehovoríme však o mužoch, ktorí znásilňujú, ani o mužoch ako páchateloch sexuálneho a násilného zneužívania. Práve preto je také ľahké zamerať sa na oblečenie, správanie a voľby žien, keď uvažujeme o sexuálnom násilí. Varovať ženy, aby prijímali preventívne opatrenia na svoju ochranu, a implicitne či explicitne viniť tie obeť, ktoré tak neurobia. Pretože znásilnenie je potom temná, hmlistá vec číhajúca na ženy, ktoré chodia uličkami v krátkych sukniach, a nie vedomá, kriminálna voľba skutočných mužov. Keď sme konfrontovaní s týmito mužmi, pretože mediálne známe prípady sa dostanú na titulné stránky, označujeme ich za „beštie“ a „monštra“, aby sme ich jasne oddelili od tých ostatných, obyčajných, slušných mužov, medzi ktorými sa každý deň pohybujeme. Nepočítame ich, nekvantifikujeme ani ich nijakým zmysluplným spôsobom neskúmame. V skutočnosti na nich len zriedka čo i len pomyslíme.

Keď hovoríme o maskulinite, patriarcháte alebo mužskom privilegii, rozhovory sa okamžite zvrhnú na obvinenia zo zovšeobecňovania a predsudkov. „Nie všetci muži,“ ozýva sa všadeprítomný výkrik. Je to príliš zjednodušené, príliš urážlivé, príliš všeobecné. Napriek tomu len zriedka zaznievajú podobné námietky, keď sa zločiny muža s hneďou či čiernou pokožkou automaticky dávajú do súvisu s jeho rasou alebo náboženstvom. Hovoriť kriticky o maskulinite – opisovať ju v jej súčasnej spoločenskej podobe ako niečo problematické – sa vníma ako útok na samotných mužov. Spochybňovať, prečo sa niektorí muži správajú

určitým spôsobom, je vnímané ako útok na všetkých mužov, a teda ako niečo neprijateľné.

Opak je však pravdou. Tí, ktorí hovoria o „toxickej maskulinite“, nekritizujú mužov, ale, naopak, bránia ich: opisujú ideológiu a systém, ktoré vyvíjajú tlak na chlapcov a mužov v našej spoločnosti a našich rodinách, aby sa prispôbilibi nereálnym, nezdravým a dlhodobo neudržateľným ideálom. Ničivé rodové stereotypy poškodzujú mužov ako jednotlivcov, rovnako ako spoločnosť, v ktorej žijú. Riešenie tohto problému, odstránenie týchto tlakov, je pre našich chlapcov otázkou života a smrti. Padajú jeden za druhým ako domino do priepasti, ktorú zanechávame za sebou vždy, keď okolo problému našlapujeme po špičkách a odmietame ho pomenovať.

No my nechceme uraziť mužov. A tak to nespomínáme. Nepoužívame slovo „terorizmus“, keď opisujeme zločin masovej vraždy spáchaný bielym mužom s jasným úmyslom vyvolať strach a šíriť nenávisť voči konkrétnej demografickej skupine – hoci presne to je definícia terorizmu –, ak sú touto demografickou skupinou ženy. Muž je len „narušený“, „vyšinutý“, „osamelý vlk“. Používame jazyk, ktorý ho označuje za výnimku, za anomáliu. Jeho online cestu nenazývame „radikalizáciou“ ani nepoužívame slovo „extrémizmus“ na pomenovanie online komunit, do ktorých sa ponoril, hoci by sme po týchto slovách siahli okamžite pri opise iných, podobných zločinov spáchaných inými, odlišnými typmi mužov. Neskúmame, čo ho k týmto činom priviedlo ani ako sa stal takým plným nenávisť.

Väčšina mužov je dobrá a láskavá a nikdy by im ani len nenapadlo spáchať takéto zločiny. To nám však nesmie brániť v tom, aby sme si uvedomili, že tí, ktorí ich páchajú, nekonajú vždy vo vákuu. A ak tieto súvislosti nevidíme, ak ani len nezvážeme maskulinitu a jej toxickú spoločenskú konštrukciu ako jeden z faktorov, ktoré v týchto zločinoch zohrávajú úlohu, nikdy ich nebudeme schopní účinne vyšetrovať ani im predchádzať.

To neznamená, že máme všetkých mužov považovať za nepriateľov – práve naopak. Znamená to uznať a podporiť celé zástupy mužov,

ktorí pracujú priamo v teréne, mužských aktivistov a pedagógov, ktorí do boja s týmto problémom dávajú všetko. Existuje reálne mužské hnutie – založené koncom šesťdesiatych rokov ako doplnok k rozvíjajúcemu sa hnutiu za oslobodenie žien, ktoré je aktívne dodnes –, ktoré zahrňa komunity úprimne sa snažiace riešiť mnohé legitímne problémy, ktoré ovplyvňujú životy mužov, ako aj jednotlivcov bojujúcich za prekonanie problémov, ako je napríklad násilie vo vzťahoch. Je to hnutie, ktoré sa usiluje spochybňovať a rozkladať toxickú maskulinitu s vedomím, že je rovnako škodlivá tak pre mužov, ako aj pre ženy. Zároveň je však ohrozované a zatláčané do úzadia inými, nenávisťnými mužskými hnutiami.

Nejde len o ženy a dievčatá. Je to aj boj o ochranu chlapcov, ktorí sú stratení a prepadnú trhlinami stereotypov našej spoločnosti priamo do náručia komunít pripravených ich naverbovať, dychtivých indoktrinovať ich strachmi z ohrozenia ich mužnosti, živobytia či krajiny. Zatiaľ čo sa tvária, že to, čo týchto chlapcov ohrozuje, sú ženy, migranti alebo muži inej ako bielej pleti, skutočná hrozba prichádza z tých istých rigidných foriem „mužnosti“, ktoré sa ich takzvaní spasitelia zúfalo snažia zachovať a presadzovať. Napriek tomu by sme radšej zostali v nevedomosti o tomto mizogýnom nenávisťnom hnutí, ktoré aktívne formuje a radikalizuje našich chlapcov, než by sme sa s ním museli konfrontovať.

Možno to celé znie veľmi extrémne – až prehnane. Možno si myslíte, že na internete existuje jeden či dvaja muži s divokými názormi a znepekujúcimi postojmi k ženám, ale veď to je len internet – sú to iba smutní tínedžeri sediaci v pivnici u rodičov, trávajú hodiny v špinavých slipoch, s balíkom čipsov pritlačeným pod pazuchu. Nepredstavujú žiadnu skutočnú hrozbu. Skôr sú hodní ľútosti než strachu.

Už samotné slovo, ktoré používame na označenie komunít nenávidiacich ženy, tento postoj dokonale vystihuje. Okrem občasných spravodajských reportáží alebo rozhovorov v úzkych kruhoch feministických aktivistiek a aktivistov väčšina z nás netuší, aká rozsiahla sieť skupín, systémov presvedčení, životných štýlov a kultov existuje a ktorú táto

kniha postupne odhalí. Tí, ktorí o nich vedia, ich označujú ako „manosféru“ (súhrnné označenie rôznorodých webových stránok, blogov a online fór, ktoré propagujú maskulinitu, mizogýniu a odpor voči feminizmu). Podobne ako pri pojmoch man cave (priestor, kde sa muž môže venovať svojim záľubám a byť sám so sebou, bez rušenia), man flu (mužský soplík, keď muži tvrdia, že trpia závažnejšími príznakmi a bolesťami než bežným prechladnutím) či man bag (malá až stredne veľká taška navrhnutá špeciálne pre mužov na nosenie osobných potrieb) používame „man“ („muž“) ako predponu s nádychom mierneho výsmechu, ktorý naznačuje niečo trochu úbohé, odchýlku od tradičnej maskulinity. Manosféra je vnímaná ako vtip, a teda ako niečo neškodné. No nie je to tak. Ide o prepojené spektrum rôznych, no príbuzných skupín, z ktorých každá má vlastné strnulé systémy presvedčení, slovník a formy indoktrinácie. Táto kniha bude skúmať jednotlivé články tohto reťazca od incelov (muži v nedobrovoľnom celibáte) cez pickup artistov (muži, ktorí učia techniky zvädzania žien, často založené na manipulácii a znevažovaní), Men Going Their Own Way (muži, ktorí sa vedome dištancujú od vzťahov so ženami a od spoločnosti, ktorú vnímajú ako nastavenú proti mužom) až po hnutie za práva mužov a to, ako existujú ako akýsi živý, dýchajúci ekosystém v úzkych, symbiotických vzťahoch s inými online komunitami, ako sú beloší supremacisti (prívrženci ideológie nadradenosti bielych ľudí nad inými rasami a etnickými skupinami) či online trolovia (ľudia, ktorí zámerne provokujú, urážajú alebo šíria nenávisť online s cieľom vyvolať konflikty a reakcie). Preskúma spôsoby, akými sa tieto skupiny rozrastajú, rozsiahlu pavučinu webových stránok, blogov, fór, chatovacích miestností, skupín a účtov na sociálnych sieťach a odhalí, ako ľahko môžu chlapani naraziť na okraje tejto siete a ocitnúť sa v nej uväznení, aby ich potom jemne a efektívne pritiahla čoraz bližšie k jej stredu. Ide o komunity, ktoré existujú prevažne online, obrovská spodná časť ľadovca zostávajúca zväčša nepovšimnutá a neviditeľná, zatiaľ čo jeho špička preniká do nášho „skutočného“ sveta a každým dňom sa stáva odvážnejšou a ostrejšou.

Možno si myslíte, že by sme sa mali všetci upokojiť a pripomenúť si, že to, čo sa deje online, nie je skutočný život – palice a kamene vám môžu zlomiť kosti a tak ďalej.

Možno ste počuli, že sloboda slova je ohrozená a že ak sa generácii „snehových vločiek“ a počítačových bojovníkov dovolí presadiť si svoje, už nikdy nebude možné povedať na internete nič kritické o ženách či menšinových skupinách. Alebo ste možno počuli, že jednu z našich základných slobôd podkopávajú precitlivené ženy bez zmyslu pre humor, ktoré sa urážajú kvôli niekoľkým riskantným vtipom.

Lenže čo ak je to zložitejšie?

Čo ak je takmer nemožné uchopiť epidémiu násilia, ktorej čelia ženy a dievčatá, ak nedokážeme jasne pomenovať a skúmať samotný problém? Čo ak sa ani nedokážeme pustiť do komplexného a účinného prístupu k vyšetrovaniu násilných činov, pretože ich neopisujeme spôsobmi, ktoré by zohľadňovali súvislosti medzi nimi? Čo ak sme si na niektoré formy násilia zvykli natoľko, že ich považujeme za kultúrne, osobné... nevyhnutné? Čo ak sú naše predstavy o mužoch a ženách, o mizogýni a zločinoch z nenávisti, o tom, ako vyzerajú teroristi, tak uväznené v stereotypoch, že robíme strašné chyby? Čo ak majú tieto chyby ničivé následky?

Čo ak existuje akýsi systém včasného varovania, ktorý nás mohol v jednom prípade násilia za druhým upozorniť na možnosť tragédie, no my sme si nevšimli varovné signály? Čo ak sú zástupy týraných žien ako kanáriky v uhoľných baniach, ktorých spev nikto nepočuje? Čo ak sa násilie páchané na ženách stalo natoľko súčasťou tapety nášho života, že s ňou úplne splynulo? Čo ak nám znecitlivenie voči nízkourovňovej, všadeprítomnej mizogýni bráni rozpoznať plnohodnotnú krízu?

Ak ste žena, je trochu ľahšie rozpoznať tieto znaky. Výrazne jasnejšie sú, ak ste žena, ktorá vyjadrila svoj názor online. A úplne oslnivo zjavné sú, ak ste žena zapojená do feministického aktivizmu. Pretože vtedy si už nemôžete dovoliť luxus ďalej sa dívať inam. Vtedy si vás nenávisť nájde sama. Vtedy sa ozvú.

Takmer desať rokov mi muži denne posielajú správy, často v stovkách, v ktorých rozpisujú svoju nenávisť voči mne, fantazirujú o mojom brutálnom znásilnení a vražde, detailne opisujú, aké zbrane by použili na rozrezanie môjho tela a jeho vypitvanie, označujú ma za kvapkajúci jed, načrtávajú predstavy, ako číhajú pred mojím domom, a dávajú mi vedieť, ktorých konkrétnych sériových vrahov by najradšej napodobnili, keď ukončia môj život.

Prečo sú títo muži takí nahnevaní? Prečo ma tak veľmi nenávidia? Pretože som založila jednoduchú webovú stránku s názvom Everyday Sexism Project, prostredníctvom ktorej sa môžu ľudia (akéhokoľvek rodu) podeliť o svoje skúsenosti so sexizmom a s nerovnosťou. Vyzvala som ľudí, aby hovorili o svojich príbehoch, a dala som im na to priestor. A tento zdanlivo nevinný, jednoduchý čin v roku 2012 stačil na to, aby sa spustila lavína nenávisť, ktorá pokračuje dodnes a vždy prudko zosilnie zakaždým, keď o projekte rozprávam online alebo v médiách. Prenasleduje ma to na prednášky, kde rozzúrení muži rozdávali letáky označujúce ma za klamárku, aj do kníhkupectiev, kde do mojich kníh vkladajú ručne písané odkazy varujúce čitateľov, že ženy klamú o znásilnení. Ťahá sa to so mnou aj z televíznych štúdií, keď ma muži vidia v správach, prídem domov, otvorím notebook a nájdem správy o tom, ako by použili moje vlasy ako držadlá a znásilňovali ma, kým nezomriem.

Dlhé opisy toho, ako som zneužívaná a znásilňovaná. Správy o tom, ako znásilnia moje hypotetické budúce deti. Odkazy o ničení mojich genitálií a vagíny. Videá, ktoré ma zobrazujú ako diabla. Fantazijné výpady namierené proti môjmu partnerovi a vyhrážky, že ublížia mojej rodine. Podrobné detaily o tom, ako ma vystopujú, znásilnia pomocou kusov nábytku a budú sa pri tom sami natáčať.

Potom je ešte ľahšie rozpoznať varovné signály. Je ľahšie spojiť si súvislosti medzi urážkami, ktoré sa online valia na ženy a političky z etnických menšín, nedostatkom diverzity v našich parlamentoch a chladnokrvnou vraždou poslankyne vo vlastnom volebnom obvode. Medzi jedovatou nenávisťou, ktorej čelia dievčatá hrajúce online hry, ostrými,

rezavými okrajmi ich príspevkov na sociálnych sieťach a skutočnými rezmi, ktoré pokrývajú ich dospievajúce telá, keď sa polovica z nich sebapoškodzuje a štvrtina trpí duševným ochorením.¹ Medzi ženami, ktoré zomierajú v tichosti, nepočítané a nezaznamenané, článkami, ktoré súcítia s úbohými, zlomenými vrahmi, príbehmi, ktoré tvrdia, že manželky odmietaním sexu vedú dobrých mužov k znásilneniu, a vrahmi, ktorí zavraždili desiatky žien ako „pomstu“ tým, ktoré s nimi nechceli spať. Veď napokon, nemajú všetci muži Bohom dané právo na sex?

Sú ľudia, ktorí veria, že tieto skupiny si nezaslúžia „kyslík“ publicity, že už len hovoriť o nich znamená legitimizovať ich a povyšovať. Ešte pred pár rokmi by som s tým súhlasila.

Takmer každý týždeň počas uplynulých ôsmich rokov som hovorila so študentmi na školách po celom Spojenom kráľovstve o sexizme. No za posledné dva roky sa reakcie chlapcov začali meniť. Boli nahnevaní, odmietaví už voči samotnej myšlienke hovoriť o sexizme. Skutočnými obeťami sú predsa muži, vraveli mi, v spoločnosti, kde sa politická korektnosť zbláznila, bieli muži sú prenasledovaní a mnoho žien klame o znásilnení. V školách od vidieckeho Škótska až po centrum Londýna som začala počúvať tie isté argumenty. Naskočila mi husia koža, keď som si uvedomila, že títo chlapci, ktorí sa navzájom nikdy nestretli, používajú presne tie isté slová a citujú tie isté falošné štatistiky na podporu svojich tvrdení. Približne v tom istom čase som začala zachytávať útržky tejto rétoriky – tie isté frázy, ktoré sa používali v online labyrinte nenávisťi voči ženám, s ktorým som sa ako feministická aktivistka občas stretla – opakované doslova rešpektovanými politikmi a mainstreamovými novinármi. Videla som, ako sila týchto online posolstiev a komunit začína presakovať von a ovplyvňovať každodenný život ľudí, ktorí o nich nikdy ani nepočuli. Uvedomila som si, že myšlienky, ktoré boli kedysi obmedzené na tie najtemnejšie kúty internetu, nadobúdajú nový život a skrývajú sa priamo pred našimi očami.

Preto už neverím, že odopieranie publicity týmto skupinám je tým najlepším riešením, pretože si robíme ilúzie, ak veríme, že nie sú

vynikajúcimi propagandistami, ktorí už teraz šíria svoje poslanstvo ako požiar. Šíreniu tohto posolstva navyše prospieva naše opatrné mlčanie, naša voľba odvrátiť zrak. Nemyslím si teda, že by mali byť ignorované. Nie preto, lebo by si tí, ktorí šíria nenávisť a rozsievajú rozdelenie, zaslúžili „spravodlivé vypočutie“, a už vôbec nie preto, aby sme legitimizovali rétoriku extrémnych predsudkov tým, že ju budeme vydávať za jednu stranu platnej diskusie. Ale preto, že skutočnej hrozbe, ktorú tieto skupiny predstavujú, nemôžeme čeliť, pokiaľ nie sme pripravení pozrieť sa jej priamo do očí. Pretože v súčasnosti si tieto skupiny zaryli svoje pazúry hlboko do chlapcov v tínedžerskom veku po celom svete a rodičia nemôžu bojovať za svojich synov, ak ani len netušia, že problém existuje. Pretože ponechať manosféru zahalenú v tieni jej dodáva iný druh legitimacy – legitimitu drsného podceňovaného outsidera. Umožňuje týmto skupinám navliecť si plášť oprávnenej nespravodlivosti a vystupovať ako odcudzené obeť, hoci vystavenie jasnému svetlu dňa odhalí, že ich vodcovia sú všetkým možným, len nie obeťami.

Počas jedného roka som sa teda ponorila do týchto komunit, aby som zistila, ako to funguje, a aby som odhalila mocnú, nenávisťou poháňanú silu, ktorú tí mnohí, ktorí o nej vedia, momentálne podceňujú, zatiaľ čo pre všetkých ostatných zostáva úplne neviditeľná. Chcela som odhaliť realitu nenávisťného hnutia, ktorého samotnú existenciu sme úplne zlyhali zachytiť, a položiť otázky: čo chlapcov a mužov k tejto ideológii priťahuje? Ako sa šíri? A čo bude potrebné, aby sme proti nej dokázali bojovať?

Niektoré pasáže tejto knihy budú veľmi ťažké na čítanie. Viem, že odhaľovanie tajomstiev týchto komunit je nepríjemné. Viem, že grafická a násilná povaha niektorých diskusií bude šokujúca. Zvažovala som parafrázovanie alebo cenzurovanie toho najhoršieho. No toto je svet, v ktorom žijem. Je to realita každého, kto sa odváži zdvihnúť hlavu nad parapet a bojovať za zmenu. Je to každodenné pozadie života dievčat v tínedžerskom veku. A polovica problému spočíva v tom, že nikto si zrejme neuvedomuje, aké je to zlé – čiastočne preto, lebo zakaždým,

keď sa o tom pokúsime hovoriť, používame eufemizmy, len naznačujeme a tancujeme okolo okrajov. Môžem ísť do Radio 4 hovoriť o online zneužívaní, ale nemôžem nahlas povedať, čomu skutočne čelím. Naša kolektívna precitlivosť robí z tohto problému mimoriadne klzkú záležitosť. Musíme byť dosť odvážni, aby sme sa mu postavili čelom. Preto sa mu v tejto knihe nebudem vyhýbať. Citáty prevzaté z online fór som neupravovala, nezjemňovala ani nemenila, zámerne sa objavujú v ich pôvodnej podobe.

Samozrejme, na prvý pohľad to všetko nevyzerá ako terorizmus, vraždy, násilie či dokonca mizogýnia. Keby áno, bolo by oveľa jednoduchšie to zachytiť. Musí to byť oveľa rafinovanejšie, pretože jediný spôsob, ako sa to môže stať tak nesmierne a fenomenálne úspešným, jediný spôsob, ako sa to môže tak šikovne maskovať, až je to takmer neodhaliateľné, je ten, že jeho tepny sa plazivo rozbiehajú z čierneho srdca násilnej nenávisti, vinú sa online cestami a rozvetvujú sa naprieč platformami sociálnych médií, rozdeľujú sa na čoraz jemnejšie kapiláry, prenikajú do chatovacích miestností, siahajú cez diskusné fóra, opatrne nasávajú vzduch a potom sa odvážia vyklížiť z temných hlbín internetu úplne von, dostanú sa do offline sveta, prenikajú do krčiem a kľžu sa za rohy ulíc, jemne sa obtáčajú okolo drevených nôh kuchynských stolov, nakúkajú do chodieb moci, zavrtávajú sa do inštitúcií a pracovísk, rozprestierajú úponky naprieč diskusnými reláciami a redakciami, zakoreňujú sa čoraz hlbšie, až sa stanú súčasťou samotnej tkaniny nášho spoločného vedomia. A tak, keď napokon vypuknú výhonky, rozkvitnú kvety a objavia sa plody, ich chuť nás neznechutí a ich farby nás neprekvapia, pretože sú nám známe a povedomé. Hoci ich korene číhajú v tých najtemnejších hlbínach a tým istým jedom je presiaknutá celá sieť žíl.

1

MUŽI, KTORÍ NENÁVIDIA ŽENY

„Keďže si zaslúžia byť znásilnené, nemôžem sa zaoberať
bolestou, ktorú im znásilnenie spôsobuje.“

Komentár na incel fóre

Väčšina ľudí nikdy nepočula o inceloch. Priemerný človek, ktorý sa ma počas písania tejto knihy opýta, na čom pracujem, nadvihne obočie a spýta sa: „In-čo?“ Jeden si myslí, že ide o druh batérie. Iný vyjadrí prekvapenie, že sa zaujímam o mikrobiológiu. Ľudia, popri ktorých incelovia kráčajú na ulici, spravidla ani netušia, že vôbec existujú.

Práve preto, keď sa incelovia občas objavia v spravodajstve alebo v rozhovoroch, sú tak ľahko odmietnutí ako malá zanedbateľná okrajová skupina online čudákov. To, čo o nich počujete, znie natoľko zvláštne, extrémne, neuveriteľne, a dokonca smiešne, že je jednoduché to len mávnutím ruky odsunúť. To je chyba.

Incel komunita je najnásilnejším kútom takzvanej manosféry. Je to komunita zasvätená násilnej nenávisti voči ženám. Komunita, ktorá aktívne verbuje členov, ktorí môžu mať veľmi reálne problémy a sú zraniteľní, a presviedča ich, že za všetky ich trápenia môžu ženy. Komunita,

v ktorej mene bolo za posledných desať rokov zabitých alebo zranených viac než sto ľudí, väčšinou žien. A je to komunita, o ktorej ste pravdepodobne nikdy ani nepočuli.

Rok predtým, než som začala písať túto knihu, to nebola komunita, o ktorej by Alex vôbec niekedy počul. Alex bol sklamaný mladý beloch. Nebol zatvrdnutým mizogýnom, len znudeným chalanom, ktorý surfoval po internete. Znudeným chlapcom s matným povedomím, že sa v správach veľa hovorí o sexuálnom obťažovaní a rodovej mzdovej nerovnosti, a s nepríjemným pocitom, že to preňho možno nie je dobré. Alex mal dvadsaťštyri rokov a nikdy nemal priateľku. Chýbali mu peniaze a cítil sa frustrovaný a osamelý. Zdalo sa mu nespravodlivé, že sa ľudia sťažujú na potreby žien, keď jeho vlastný údel v živote, ako údajne „privilegovaného“ bieleho chlapa, vôbec nepôsobil tak skvelo. Alex sa vôbec necítil privilegovaný, a tak ho dráždilo, keď mu ľudia hovorili, že ním je. Noci trávil prehliadaním YouTube a stránok o kulturistike, hľadal tipy, ako zlepšiť svoj vzhľad. Diskutoval o taktikách hrania videohier na online fórach venovaných tejto téme. Nikdy sa nestretol s incel komunitou, kým som ju neobjavila ja. No to vlastne nie je prekvapujúce, pretože som si ho vymyslela, hoci na internete existuje nespočetné množstvo skutočných ľudí, ktorí sú ako Alex.

Pod touto identitou som jedného dňa na všeobecnom diskusnom fóre narazila na rozhovor incelov. Myšlienka, že existujú aj iní muži, ktorí sa cítia podobne prázdni a frustrovaní, Alexa oslovila. Páčila sa mu predstava, že je jedným z mnohých, a nie tým čudným outsiderom. Uľavilo sa mu, že má príležitosť hovoriť o pocitoch, o ktorých mal dojem, že ich vyjadrenie inde je neprijateľné. A tak navštívil niektoré z komunit, ktoré sa spomínali v rozhovore, na ktorý náhodou natrafil.

Keď sa Alex prvýkrát pridal na incel fórum, veľa o ňom nevedel, iba to, že ide o komunitu mužov nespokojných so svojím slobodným životom. Alex bol tiež. Zverejnil niekoľko pomerne nevinných úvodných príspevkov so základnými informáciami o svojom veku, o tom, že je slobodný, a o svojej frustrácii zo žien. Stačil len jeden deň a bol zasvätený

do „pravdy“. Bolo mu povedané, že svet je nastavený proti mužom, ako je on. Radili mu, že by sa mal rovno zabiť, že jeho život nemá zmysel, že sa nikdy nič nezmení. V reakciách na jeho príspevky sa objavovali extrémne a pornografické obrázky. Ostatní používatelia mu rýchlo začali vysvetľovať, že celý jeho doterajší život bola lož: spoločnosť ho oklamala, aby veril, že muži majú moc, hoci v skutočnosti sú na samom dne potravinového reťazca. Privilegované sú ženy, tie držia všetky karty a majú všetky výhody. Muži sú skutočnými obeťami. A predovšetkým mu opakované a neúnavne vstúpili, že ženy sú diabol.

Spočiatku sa Alex cítil zmätený, potom zaujatý a napokon nahnevanej. Ako je možné, že toto bol svet, v ktorom žil celý život, a pritom o tom ani netušil? Keď sa však pozrel na svoje vlastné skúsenosti, začalo mu to všetko dávať zmysel. Bolo to lákavé, dovtedy sám seba vnímal ako nevýrazného, úplne priemerného muža. Teraz si však uvedomil, že je prežívši. Súčasť tímu outsiderov, ktorí napriek všetkému bojujú proti zlým silám. Alex mohol byť ukrivdeným hrdinom, ktorý sa mstí. Bola to oveľa atraktívnejšia verzia seba samého než jeho predchádzajúca realita.

Potom už Alex veľa nehovoril. Bol tichým pozorovateľom. Podobne ako milióny ďalších ľudí na online platformách sa jeho účet javil ako neaktívny, kým len sledoval, počúval a nasával. Videl šestibodovú diskusiu s názvom „Prečo podporujem legalizáciu znásilnenia“. Spočiatku bol z príspevkov v tomto vlákne zmätený a mierne zahltený. No boli presvedčivé. Na podporu svojich tvrdení používali fakty a historické príklady. Bolo to zvodné: svet, v ktorom za nič nemohol, v ktorom bol utláčaným mučenikom, nie privilegovaným lúdzrom, za akého ho podľa neho vykresľovala spoločnosť. A predovšetkým to bola komunita. Áno, niektoré príspevky boli extrémne, niektoré reakcie nepriateľské a kruté. No správali sa k nemu ako k svojmu. Proti svetu, ktorý vykresľovali ako svet nenávidiaci mužov, bol ich spolubojovníkom. Bol jedným z nich s ideálom, v ktorý mohol veriť, a s nepriateľom, proti ktorému mohol bojovať. Postupom času bolo čoraz jednoduchšie vidieť ženy ako skutočného nepriateľa. Keď mal pochybnosti, správy, ktoré čítal, mu